

SANTA MONTEFIORE

PASKUTINĖ DEVERILŲ PASLAPTIS

DEVERILŲ ŠEIMOS SAGA

3

KNYGA

Alma littera

1 skyrius

Dublinas, 1939 m. vasaris

Marta Volis šokavo taku, vingiuojančiu per Šv. Stepono Grino parką. Ji negalėjo eiti, tikrai negalėjo, taip buvo jai linksma. Sulig kiekvienu žingsniu tas smagumas kilstelėdavo merginos kūną, ir jos eisena pažvalėdavo, lyg ji būtų skriejusi ant debesų. Ponia Gudvin tapsėjo iš paskos nedideliais, greitais žingsneliais, stengdamasi kaip įmanydama neatsilikti.

– Mieloji, tu lėkte leki. Gal susiraskim kokį patogų suolą ir prisėskim? – uždususi pasiūlė ji.

Marta apsisuko ir ėmė straksėti atbulomis prieš savo senyvą auklę, atsilikusią per kelis žingsnius.

– Na jau ne, nenusėdėčiau nė valandėlės! – nerūpestingai nusikvatojo mergina. – Tik pamanykit, atvykau čia ieškoti savo motinos, o įsimylėjau. Kokia nesąmonė, ar ne?

Amerikietiška Martos tarsena skambėjo visiškai kitaip negu kapoti ponios Gudvin balsiai. Blyški airiška apvalių jos skruostų oda buvo nuraudusi, rudos akys švytėjo iš jaudulio. Ji buvo be skrybėlaitės, todėl vėjas kedeno jos plaukus. Jis smagiai juos draikė, pešdamas sruogas, kurias prilaikė segtukai, ir Marta atrodė susitaršiusi ir nutrūktgalviška. Poniai Gudvin žvelgiant į septyniolikmetę merginą, strapaliojančią priešais, buvo sunku patikėti, kad vos prieš keletą valandų jos globotinė verkdama išėjo iš Dievo Motinos Dangaus Karalienės vienuolyno, išgirdusi, jog jos gimimo įrašų nerasta ir nieko nežinoma apie tikrąją jos motiną.

– Tik nepasiduok jausmams, mieloji Marta.

– Gudvin, staiga labai jau surimtėjote. Juk tai aišku kaip dieną?

– Judu susipažinote vos prieš valandą. Tik sakau, kad būtų išmintinga elgtis apdairiai.

– O jis išvaizdus. Tokio patrauklaus jaunuolio dar nesu regėjusi. Tokių mielų, gerų akių. Gražiausio pilko atspalvio, ir taip įdėmiai žvelgė į mane. Argi klystu manydama, kad ir aš jam patikau?

– Žinoma, jam patikai, mieloji Marta. Esi žavi mergina. Jis būtų aklas, jei nematytų, kokia tu graži.

Marta rankomis apsvijio senąją savo auklę, kuri, taip netikėtai užklupta, nusijuokė. Negalėjo atsispirti tokiam merginos jausmų proveržiui.

– Ir ta jo šypsena, Gudvin. Jo šypsena! – Marta ėmė karštai berti žodžius. – Labai išdykėliška. Kerinti. Iš tiesų dar nebuvau susidūrusi su žmogumi, kuris šitaip žaviai šypsotųsi. Jis žavesnis net už Klarką Geiblą!

Ponia Gudvin lengviau atsikvėpė, kai pamatė suolą, stovintį po tvirtu kaštonu. Atsidūsėjusi išsipleikė ant jo tarytum koks purus pudingas.

– Turiu pasakyti, abu labai mandagūs, – tarė, su didžiuliu susižavėjimu prisiminusi vaikino tėvą lordą Deverilą. Jai glostė širdį, kad tokio luomo žmogus šitaip mandagiai ir maloniai elgėsi su ja, paprasta aukle. Moteris suprato: jis pakvietė jas prie savo stalo išgerti arbatos dėl sūnaus, kuriam aiškiai patiko Marta, bet lordas Deverilas labai pagarbiai apsiėjo ir su ponija Gudvin, nors galėjo to ir nedaryti, ir už tai senoji ponija buvo jam itin dėkinga. – Lordas Deverilas – tikrų tikriausias džentelmenas, – pridūrė ji.

– Turbūt pamilau jį tą akimirką, kai jis įžengė į arbatos kambarį, – pasakė Marta, kurios galvoje sukosi mintys vien apie vaikiną.

– Jis negalėjo atplėšti nuo tavęs akių. Kokia laimė, kad ryžtingai įsikišo jo tėvas, kitaip gal nebūtum gavusi progos susipažinti su juo.

– Ak, ar jį dar kada pamatysiu? – atsiduso Marta, grąžydamas rankas.

– Jis žino, kur esi apsistojusi, o jei mudvi kokiai dienai atidėtume kelionę į Londoną, gal jis suspėtų tave aplankyti.

– Esu tokia susijaudinusi, kad negaliu nustytgti, – suplojo rankomis Marta. – Nenoriu važiuoti namo. Trokštu likti Airijoje visam laikui.

Jaunatviškas merginos naivumas sukėlė poniai Gudvin šypseną. Gyvenimas, užlietas rausvo pirmosios meilės spindesio, atrodė labai paprastas.

– Nors nenoriu tavęs sugrąžinti į tikrovę, mieloji, bet mūsų juk laukia rimta užduotis?

Šis švelnus auklės priminimas kiek nuslopino Martos įkarštį. Ji atsisėdo šalia ponios Gudvin ir nusvarino pečius.

– Taip, – atsakė mergina. – Patikėk, jo siekti man niekas nesukliudys.

– Gal mums galėtų padėti DŽP? Aristokratai pažįsta vieni kitus.

– Ne, apie tai nenoriu niekam pasakoti. Per daug skaudu. Negalėčiau prisipažinti, kad tikroji mano motina atsisakė manęs ir paliko vienuolyne. – Marta metė žvilgsnį į taką, per kurį nuskuodusi rusva voveraitė nėrė po lauru. – Pati vos pradėdau su tuo apsibrasti, – tyliai pasakė, ir visas jos gyvumas išgaravo. – Jam nemeluosiu, bet ir neišklosiu tiesos. Kaip jau sakėte, mudu susipažinome prieš valandą. Vargiai tikėtina, kad atversime vienas kitam širdis.

Ponia Gudvin sukryžiuavo pirštinėtas rankas ant skraito.

– Puiku. Liksim Dubline dar dienai, o tada keliausim į Londoną. Neabejoju, Rovan-Hemptonų šeimą rasim nesunkiai. Juk negali būti daug moterų ledi Rovan-Hempton. – Uždėjusi

ranką ant Martos plaštakos, ją suspaudė. Tai, kad Martos gimimo liudijime įrašyta aristokratiška pavardė, o ne paplitusi, pavyzdžiui, Merė Smit, gerokai lengvino jų užduotį. Kitaip ponias Gudvin visai neišmanytų, nuo ko pradėti. – Mudviejų laukia tikrai akmenuotas kelias, – pasakė moteris. – Prieš imdamosi rimtų reikalų, gal papramogaukime?

Marta dirstelėjo į ponią Gudvin ir prikando lūpą.

– Labai viliuosi, kad jis mane aplankys.

DŽP stovėjo prie atviro savo kambario viešbutyje *Shelbourne* lango ir žvelgė į Šv. Stepono Griną. Jo cigaretės dūmas ringavo ore, kol jį pasigavo vėjas. Vaizdas buvo kaip visada: susipynusios medžių šakos raizgėsi virš sodo, bet jos jo tarsį nematė. Prieš akis regėjo vien Martą Volis.

Iki šiol DŽP nebuvo įsimylėjęs. Merginos jį traukė, yra kelias pabučiavęs, bet nė viena jo nesudomino. O Marta Volis parūpo, nors su ja pabendravo tik valandą. Tačiau toji valanda pralėkė nuostabiai. Jis norėjo padovanoti jai pasaulį. Troško išvysti jos šypsena ir žinoti, kad ta šypsena skirta jam. Labiau siai už viską troško paimti ją už rankos, pasižiūrėti į jos akių gelmę ir pasakyti, ką jaučia. Patraukęs cigaretės dūmo, DŽP papurtė galvą, negalėdamas patikėti. Marta Volis išmušė jam iš po kojų pagrindą, ir jis prarado pusiausvyrą. Ji – žaibas, trenkęs į tarpuakį, strėlė, paleista iš Kupidono lanko tiesiai į širdį. Visos jo skaitytos banalios frazės įgavo prasmę, ir jis neišmanė, ko imtis.

Laimė, Bertis Deverilas žinojo, ką daryti. Papplekšnojęs sūnui per nugarą, taip sukrizeno, kad DŽP iškart suprato tėvą kitados labai mėgus moteris.

– Jeigu nori ją vėl pamatyti, DŽP, turi nesnausti. Regis, jos minėjo keliausiančios į Londoną? Gal nusipirk gėlių ir aplankyk ją viešbutyje? Galėtum jai aprodyti Dublino įžymybes. Pamąčiusi tave, ji tikrai susijaudins.

DŽP vėl perkratė kiekvieną netikėto jų susitikimo apačioje, arbatos kambaryje, valandėlę. Prisiminė pirmą akimirką, kai susidūrė jų akys, Martai pažvelgus į jį nuo stalo prie lango, kur mergina sėdėjo su savo kompanione. Iš pradžių jos nepastebėjo, mat uoliai sveikinosi su pažįstamais žmonėmis ir sėdosi prie stalo netoliese. Bet paskui jį patraukė merginos žvilgsnis. DŽP nutūpė ten lyg pašto karvelis, ir įvyko stebuklas. Ji nebuvo graži, pribloškianti ir tikrai ne tokia mergina, kuri prikausyto visų dėmesį, ir DŽP nustebo sumojęs, kad nenori atplėšti nuo jos akių. Tai prisiminęs suvirpėjo iš malonumo. Žvilgsnio nenusuko ir ji. Nemirksėdama žiūrėjo tiesiai jam į akis. Išraudusiais skruostais, nuostabos kupina mina. Jos išraiška buvo tokia, tarsi būtų jį atpažinusi, tarsi būtų kažką išvelgusi jo bruožuose ir apstulbusi, kai suprato, kad jo bruožai jau matyti. Poetai kuria eiles apie tokią meilę iš pirmo žvilgsnio, tačiau DŽP apie ją niekad os rimtai nesusimąstė, negalvojo ir jos nesivaikė. Bet dabar *meilė* rado *jį*, ir jam dingojosi, lyg būtų įkliuvęs į jos užmestą tinklą.

Poezijoje apdainuojamas ir tas nepaprastas jausmas, kai pasirodo, kad kitą žmogų pažįsti visą amžinybę, žvelgi į prašalaičio akis ir jose regi artimą sielą. DŽP niekad os tam neteikė *tokios* didžiulės reikšmės, bet kai jie sėdėjo prie stalo ir jų rankos susilietė virš pyragaičių stovo, joms tiesiantis paimti tą patį sumuštinį su kiaušiniu ir rėžiukais ir tą patį šokoladinio pyrago gabalėlį, jam pasidingojo, lyg jie jau būtų pažįstami. Juos siejo ryšys, tarpusavio supratimas, ir jiems tereikėjo pasižiūrėti į vienas kitą, kad tai suvoktų. Jis *pažino* ją, o ji *pažino* jį, ir staiga visos tos poezijos eilės, jam skambėjusios ganėtinai kvailai, prabilo į jį suvokiama kalba. Jis peržengė slenkstį, ir tai, kas anksčiau buvo paslėpta, dabar atsiskleidė nuostabiomis spalvomis ir jausmų virpesiu. Užgesinęs nuorūką, DŽP nusprendė elgtis taip, kaip patarė tėvas.

Kioske, įsikūrusiame už viešbučio kampo, nusipirko puokštę raudonų rožių ir skubriu žingsniu nudrožė per Griną. Atidėlioti nebuvo kada. Gal ji jau dedasi daiktus, ruošdamasi vykti į Londoną. Jeigu nepaskubės, gali jos nebepamatyti. Saulė, jau žemai kabanti danguje, pamažu artinasi prie laidos, kaip ir kasdien, nuogų šakų raizginys metė ant tako prieš jį ilgus, drėgmės pritvinkusius šešėlius. Triukšmavo juodieji strazdai, krankė varnai, tūpdami nakvoti, voveraitės tūnojo savo guoliuose, bet DŽP buvo taip susitelkęs į savo tikslą, kad nepastebėjo nė vieno šių dalykų, kurie visada jį džiugindavo.

Jis nervinosi, nors jam tai nebuvo būdinga. Žinojo atrodantis išvaizdus net tiems, kurių šiaip netraukė raudonplaukiai vyrai, ir jo įseserė Kitė, auginusi jį kaip tikroji motina, kurios jis neturėjo, nuolat kartojo apie *Deverily* žavesį, skleidžiamą jo, *Deverilo*, šypsenos, ir jis užaugo, jausdamasis ypatingas, nes yra Deverilas. Tačiau staiga, kai jam iš tiesų parūpo, ką apie jį galvoja kitas žmogus, suabejojo savimi.

Mažas, nebrangus viešbutukas, kuriame gyveno ponias Gudvin ir Marta, buvo netoli *Shelbourne*, tačiau kol DŽP nusigavo iki jo, užduso, matėjo labai sparčiai. Rausvaskruostė registrotorė, pažvelgusi į jį iš anapus stalo, šiltai jam nusišypsojo, o jos akys, išvydusios tokį aukštą, patrauklų džentelmeną, sublizgo už akinių stiklų.

– Laba diena, – pasisveikino jis, jausdamasis kvailokai su puokšte rožių. – Atėjau pas Martą Volis, – tarė ir pasirėmė į stalą.

Registratorėi net nereikėjo dirstelėti į registracijos knygą, nes ji puikiai žinojo, kas toji Marta Volis. Šįryt jaunoji panelė ir jos kompanionė teiravosi apie Dievo Motinos Dangaus Karalienės vienuolyną, ir ji davė joms adresą.

– Deja, ji su savo kompanione dar negrįžo, – pasakė registrotorė švelnia ritminga airiška tarsena, išmeigdamą akis į gėles. – Norėtumėte, kad jas pamerkčiau?

DŽP nusivylimas buvo akivaizdus. Jis nekantriai pabarbeno pirštais į medį.

– Bet jos pareis? – susiraukė vaikinai.

– Be abejo, – atsakė registratorė. Žinojo, kad jai nederėtų atskleisti jokių viešnių planų, bet jaunuolis buvo labai nusiminęs, o dovanojamos rožės tokios romantiškos, kad ji greitosiomis pridūrė: – Jos pratęsė užsakymą ir liks dar vienai dienai.

Tokia žinia jį nudžiugino, ir registratorė buvo patenkinta suteikusi jam tą džiaugsmą.

– Tada paliksiu gėles pas jus. Ar galėčiau gauti popieriaus, noriu brūkštelėti kelis žodžius?

– Pasiūlysiu kai ką geresnio. Duosiu jums baltą kortelę su voku. Tai kur kas elegantiškiau, – nusišypsojo ji.

Ji nusigrėžė ir apsimetė peržiūrinėjanti krūvelę laiškų, kad džentelmenai būtų daugiau privatumo. DŽP pabaksnojo rašikliu į smilkinį ir pasvarstė, ką rašyti. Dažniausiai gan iškalbus, staiga nesumetė, nuo ko pradėti.

Tai, ką jis norėjo pasakyti, buvo tikrai per įžūlu ir tiesmuka. Nenorėjo atbaidyti Martos, jai net negavus progos jį pažinti. O, kad įstengtų prisiminti bent kokią eilėraščio eilutę ar kokią sąmojų iš romano, bet jo atmintyje viskas buvo išsitrynę, ir jis negalėjo ničnieko iš jos išpešti. Jo tėvas, be abejonės, žinotų, ką parašyti, bet jis leido laiką klube, Kildero gatvėje, kur, aišku, šnekėjosi apie žirgų lenktynes ir politiką su anglų kilmės airiais, kaip buvo pratęs, kai atvykdavo į Dubliną. Ir Kitė ką nors sugalvotų, tačiau ji namie, Balinakilyje. DŽP buvo vienas ir jautėsi esąs tikras mulkis.

Ponia Gudvin ir Marta parsirado į viešbutį tą vakarą šiek tiek po septynių. Popietę jos praleido, dairydamosi po miestą ir grožėdamosi jo įžymybėmis, o paskui patraukė į *Bewley's Grafton* gatvėje išgerti arbatos. Prabangūs tamsiai raudoni minkštasuoliai palei sieną, langai su vitražais ir šiltas auksinis

kavinės apšvietimas kūrė labai europietišką atmosferą, kuria mėgavosi abi moterys, nuvargintos vaikščiojimo spaudžiant šaltukui. Arbata jas sušildė, o pyragas sugražino jėgas. Jos stebėjo kitus žmones kaip turistai, besizavintys nepažįstamu miestu, kuris džiugina kiekvienu nauju aromatu.

Martos mintys buvo vien apie DŽP, bet retsykais, kai ji pasukdavo už kokio pastato kampo, susizgribdavo svarstanti, ar ana elegantiška dama, žingsniuojanti kitoje gatvės pusėje, arba toji, sėdinti ant suoloelio, galėtų būti jos motina. Jai atrodė, kad galėjo su ja prasilenkti jau tuziną kartų. Jos širdyje įsižiebė mažutė vilties kibirkštėlė, kad gal ledi Rovan-Hempton ieško jos, ir ji nuolat šabloniškai galvodavo, koks jaudinantis bus jų dviejų susitikimas.

Joms įžengus į viešbučio fojė, registratorė nusišypsojo.

– Labas vakaras, panele Volis. Šią popietę buvo atėjęs džentelmenas ir atnešė jums gėlių. – Pasisukusi nuo grindų pakėlė rožes. – Ėmiau jas ir pamerkiau.

Martai užgniauzė kvapą, ir ji prispaudė ranką prie širdies.

– Vaje, kokios gražios! – sušuko imdama puokštę.

– Iš tiesų puikios, – pritarė ponja Gudvin. – Dievulėli, jis – tikras džentelmenas.

– Prie gėlių jis pridėjo ir laiškėlį, – tarė registratorė, galvodama, kad laimingesnės merginos už panelę Volis nerastum visame Dubline.

– Laiškėlį! – susijaudinusi šūktelėjo Marta ir iš rožių ištraukė mažą vokelį.

– Kas jame rašoma? – susidomėjo ponja Gudvin, pasilenkdama pauostyti gėlių.

Marta, nusitraukusi pirštines, padėjo jas ant registratūros stalo ir virpančiais pirštais išėmė kortelę. Išvydusi dailią jo rašyseną ir rankoje laikydama brangią jo dalelę, šyptelėjo. *Mieloji panele Volis, – perskaitė ji. – Šiaip žodžių neieškau kišenėje, bet jūs pavertėte mane beviltišku nevykėliu. Atleiskite,*

kad man stinga poetiško. Ar suteiksite man garbę ir leisite jums aprodyti gražųjį mūsų miestą? Užsuksiu jūsų į viešbutį rytoj dešimtą. Su viltimi, DŽP Deverilas. Marta patenkinta atsiduso ir priglaudė kortelę prie krūtinės.

– Jis ateis rytoj dešimtą! – Ji pažvelgė į ponią Gudvin išplėstomis akimis. – Regis, man reikia atsisėsti.

Ponia Gudvin palydėjo Martą į jų kambarį viršuje, įkandin jos nešdama vazą su raudonomis rožėmis lyg kokia pamergė. Vos atsidūrusi kambaryje, Marta klestelėjo ant lovos, patenkinta atsiduso ir išsitiesė ant nugaros. Ponia Gudvin susiglostė žilus plaukus ir pažvelgė į savo globotinės atvaizdą veidrodyje, kabančiame ant sienos priešais.

– Žinoma, turėsiu eiti su jumis, – tvirtai pasakė ji.

Nors jos širdis buvo minkšta, jautė didžiulę atsakomybę. Pas Martos tėvus nebedirbo, bet jos pareiga buvo prižiūrėti jų dukterį, kaip tą darė jau septyniolika metų. Vis dėlto jai atrodė, tarsi jiedvi su Marta būtų bėglės, pasprukusios iš nusikaltimo vietos, ir ji buvo nusprendusi pasirūpinti, kad Marta, kai tik ras tikrąją savo motiną, saugiai sugrįžtų į šeimos židinį Konektikute.

Marta sukikeno.

– *Noriu*, kad eitumėte su manimi, Gudvin, – tarė pasirem-dama ant alkūnių. – *Noriu*, kad viską matytumėte. Tada man nebereikės vėliau visko jums pasakoti. O ką aš apsiliksiu?

Ponia Gudvin, kuri išpakavo Martos lagaminą, atvėrė spintą ir išėmė dailią mėlyną suknelę su derančiu prie jos diržu, išryškinančiu laibą merginos liemenį.

– Manau, šita kaip tik, – pasakė, iškėlus suknelę ant pakabo. – Tau tinka mėlyna spalva, be to, suknelė labai moteriška.

– Šiąnakt negalėsiu sudėti bluosto. Mano širdyje siaučia jausmų audra.

– Tau padės užmigti stiklinė šilto pieno su medumi. Jei nori pasirodyti ponui Deverilui kaip iš pieno plaukusi, turi gerai išsimiegoti.

– Ponas Deverilas. – Marta vėl atsigulė ir atsiduso. – Ši pavardė skamba žaviai nuodėmingai.

– Nes skamba panašiai kaip „nelabasis“, – pasakė ponia Gudvin ir sučiaupė lūpas. – Tikiuosi, tai vienintelis panašumas.

Net ir išgėrusi stiklinę šilto pieno su medumi, Marta negalėjo sumerkti akių. O ponia Gudvin tučtuoju užmigo ir dabar smarkiai šnopavo savo lovoje. Kai kartais jos gerklė atsipalaiduodavo, pasigirsdavo knarkimas, kuris bandė Martos kantrybę.

Marta išsiropštė iš lovos ir nuslinko prie lango, pirštų galiukais tykindama per girgždančias grindis. Atskleidusi užuolaidas, pažvelgė į gatvę. Miestas skendėjo tamsoje, bet gatvės žibintai skleidė auksinį spindesį, ir per šviesos auras ji kiaurai matė, kaip pamažu krapnoja smulki dulksna lyg mažytės kibirkštelės. Tvyrojo tyla, virš žvilgančių čerpėmis dengtų stogų niūksojo sunkūs pilki debesys. Nebuvo nei mėnulio, nei žvaigždžių, nei properšos danguje, pro kurią švystelėtų dausų romantika, nė kruopelės sniego, suminkštinančio mūrus, o nuogi, be šiurenančių lapų medžiai šmėkšojo sustirę ir kresčiami drebulio žvarbią vasario naktį. Bet, galvojant apie DŽP Deverilą, viskas aplinkui atrodė gražu.

Ponia Gudvin patarė jai parašyti tėvams ir pranešti, kad ji laimingai atkako į Dubliną. Marta pareigingai ėmėsi tos užduoties aprimusia, atlėgusia širdimi. Plaukdama per Atlantą, turėjo į valias laiko apmąstyti savo padėtį. Kai sužinojo, kad nėra biologinė tėvų duktė, ją apėmė siaubas, nors mažoji jos sesutė Edita pranešė tą žinią net pasimėgaudama. Bet ilgai niui jis apsilpo, ir dabar ji juto tik gailestį. Jos tėvai buvo du žmonės, troškę kūdikio. Negalėdami susilaukti, įsidukrino ją Airijoje, iš kurios buvo kilusi jos įmotės Pemės Volis šeima. Norėdami apsaugoti Martą, jie tai nuslėpė, kaip tikriausiai būtų pasielgę visi mylintys tėvai. Ji nekaltino jų. Netgi neprie-

kaištavo Editai, išplepėjusiai tą paslaptį. Tačiau buvo skaudu, kad jos teta Džoana atskleidė tokį slaptą, delikatų dalyką vaikui, kuris buvo per mažas suvokti, kokį sprogimą tai sukels.

Tad Marta parašė ilgą laišką ant viešbučio popieriaus, kuriame atvirai išliejo savo jausmus. To jai nepavyko padaryti pirmajame laiškelyje, kurį išvykdama paliko tėvams ant prieškambario stalo. Dabar manė turinti jiems paaiškinti išsamiau. Tada išrėžti jiems tiesos apie savo padėtį negalėjo, nes buvo per skaudu. Taip juos mylėjo, kad žinia, jog iš tiesų buvo įdukrinta, buvo tarsi peilio dūris į širdį. Šito nebuvo įmanoma išreikšti žodžiais, bet kol ji susitaikys su tokia tikrove, šnekės tik su Gudvin. Jei būtų paprašiusi tėvų leidimo išvykti, kažin, ar jie būtų ją išleidę. Buvo kalbama apie Europoje gresiantį karą, o Pemė Volis garsėjo esanti motina, kuri itin saugo dvi savo dukteris. *Man reikia atrasti savo šaknis, kad ir kokios jos būtų*, – rašė Marta. – *Visada būsite mano mama ir tėtis. Jeigu ir jūs mane mylit, prašau man atleisti ir pamėginti suprasti.*

Marta dar įdėmiau susimąstė apie keblią savo padėtį, ir jos širdyje pasisėjo mažytis apmaudo grūdelis lyg kirmėlė, įsigrauzusi į obuolio šerdį. Prisiminė, kaip ją spaudė motina, kad visada būtų nepriekaištinga: nepriekaištingai rengtusi, elgtusi, laikytusi gerų manierų, nepamirštų būti maloninga – ir jokio atsipalaidavimo, bet dažnai tas jos nepriekaištingumas vis tiek netenkindavo Pemės Volis. Kai Marta buvo maža, mamai taip rūpėjo, kad jos duktė nesusimautų močiutės Volis ir Pemės vyro šeimos akivaizdoje, jog mergaitė buvo virtusi nervų kamuoliu. Marta vos drįsdavo išsižioti, bijodama pasakyti ką nors ne laiku ir ne vietoje. O kai nepateisindavo motinos vilčių, pakakdavo vieno griežto jos žvilgsnio, kad pasijustų atstumta, nors dažniausiai Marta net nežinodavo, ką padarė ne taip.

Nuo šių prisiminimų net dabar jos širdis susigniauzė iš panikos. Su Edita būdavo elgiamasi visai kitaip. Martos sesuo, šešeriais metais jaunesnė už ją, Pemei ir Lariui Volisams buvo

tikra staigmena, ir dabar Marta suprato kodėl; jie manė negalintys susilaukti vaikų. Todėl kai Edita išvydo pasaulį, tas įvykis buvo atšvęstas su didžiausiomis linksmybėmis, lyg tai būtų koks Prisikėlimas, užtat ji tapo jiems brangesnė už Martą.

Iš tiesų Pemė Volis turėjo Martą padaryti Volis, o Editai to nereikėjo, nes ji jau *buvo* Volis. *Todėl* su jomis ir buvo elgiamasi nevienodai. Nūnai viskas stojo į savo vietas. Martos įdukinimas buvo trūkstama jos vaikystės dėlionės detalė. Edita galėjo nebaudžiama krėsti visokias šunybes, o Pemė ją nei drausmindavo, nei bardavo. Į seseris buvo žvelgiama skirtingai, nes jos ir *buvo* skirtingos. Viena – Volis, kita – ne. Kad ir kaip stengtasi Martą paversti Volis, kad ir kokie rūstūs žvilgsniai ją varstė, ji niekad netapo tokia, kokia nebuvo. Septyniolikmetę Martą, turinčią mažai gyvenimiškos patirties, ši tiesa įtikino, kad jos tėvai Editą mylėjo labiau – ir dabar, kai ji vienui viena mąstė apie tai prie lango, ši išvada jai atrodė nenuginčijama.

Marta pagalvojo apie tikrąją savo motiną. Tą darydavo dažnai nuo tada, kai mamos vonios spintelėje rado į patį tolimiausią kampą nugarstą savo gimimo liudijimą. Jos motina – ledi Rovan-Hempton. Marta buvo susikūrusi tokiai damai pritinkančius bruožus ir būdą. Įsivaizdavo ją esant švelnių rudų akių, panašių į savo, ir ilgų garbanotų rudų plaukų. Gražią ir elegantišką, tokią, kokia iš tikrųjų turėtų būti anglė aristokratė. Kai galų gale jiedvi susitiks, jos motina apsipils džiaugsmo ir palengvėjimo ašaromis, apsisvys ją rankomis ir kūkčiodama sušnabždės, kad dabar, kai rado viena kitą, niekad nebeišsiskirs.

Staiga Marta pravirko. Taip netikėtai užplūdus gauduliui, ji prispaudė pirštus prie lūpų ir aiktelėjo. Tada dirstelėjo į lovą, norėdama patikrinti, ar nepažadino auklės, bet senoji moteris ramiai miegojo po antklode, kuri jai kvėpuojant kilnojosi. Marta pažvelgė pro langą, tačiau matė tarsi per miglą, todėl

regėjo tik stikle iškreiptą savo atspindį, liūdnai spoksantį į ją. Kas ji? Iš kur kilusi? Kaip būtų gyvensi, jei motina nebūtų palikusi jos vienuolyne? Ar ji kada nors tai sužinos? Ją užgriuvu tiek klausimų, kad net maudė smegenis. Marta jautėsi neturinti šaknų, labai vieniša. Neapsimetinėjo tik ponia Gudvin. Visi kiti melavo. Martos pečiai ėmė tirtėti. Vieną akimirką ji buvo jauna amerikietė iš įtakingos, turtingos šeimos, saugiai apgaubta savo šeimos meilės, pareigingą, klusni ir nuolanki, o kitą – pašalietė, nusipirkta vienuolyne, kuris yra kitame pasaulio krašte, maištinga, neklusni ir įžūli. Kur jos vieta ir kas jos tėvai? Kuo dar galėtų pasikliauti? Jai dingojosi, tarsi statinys, kuriame ji užaugo, būtų sugriuvęs, ir ji liko neapsaugota, pažeidžiama lyg vėžlys, netekęs savo šarvo.

Nusišluosčiusi ašaras, Marta užskleidė užuolaidas. Ponia Gudvin atsiduso per miegus, ir stambus jos kūnas apsvirtė tarsi koks jūrų vėplys paplūdimyje. Marta įsiropštė į lovą ir užsitraukė antklodę iki smakro. Drebėdama iš šalčio, susirietė į kamuolį. Kai galop nugrimzdo į miegą, jos sąmonėje šmėsčiojo ne motina ir ne jėgas iščiulpę neatsakyti klausimai, o DŽP Deverilas, išniręs pro jos sumišimo ūką lyg šaunus riteris, pasirošęs ją gelbėti nuo vis stiprėjančio atstūmimo jausmo.